

บทที่ 4

วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายในการดำเนินการให้มีการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยและต่างประเทศ

กฎหมายว่าด้วยการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนในต่างประเทศมีรูปแบบ วิธีการที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งทำให้ทราบถึงข้อดี และข้อเสียของกฎหมายแต่ละฉบับ ในบทนี้จึงจะได้ทำการวิเคราะห์กฎหมายเหล่านั้นในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความเป็นไปได้ในการลงทะเบียนประวัติการกระทำคามผิดสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย วิธีการในการลงทะเบียนประวัติการกระทำคามผิด ข้อยกเว้นของการลงทะเบียนประวัติการกระทำคามผิด รวมไปถึงผลของการลงทะเบียนประวัติการกระทำคามผิด ข้อยกเว้นของการลงทะเบียนประวัติการกระทำคามผิด เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการลงทะเบียนประวัติการกระทำคามผิดสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

4.1 วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบของการเปิดเผยทะเบียนประวัติการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชน

ข้อมูลประวัติอาชญากรรมถือว่าเป็นข้อมูลส่วนบุคคล¹ ที่ได้รับการคุ้มครองและมีข้อจำกัดในการเข้าถึงหรือเปิดเผยข้อมูล ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ภายใต้เปิดเผยข้อมูลต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนเปิดเผย เว้นแต่กฎหมายได้กำหนดข้อยกเว้นให้สามารถเปิดเผยได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอม การเปิดเผยทะเบียนประวัติอาชญากรรมตามประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 32 บทที่ 4 เรื่องการพิมพ์ลายนิ้วมือ ไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจนเกี่ยวกับการเปิดเผยทะเบียนประวัติการกระทำคามผิดที่ถูกคัดแยกประเภทการกระทำคามผิดไว้ และทะเบียนประวัติที่

---

¹ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 14 บัญญัติว่า นิยามคำว่า “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึก...”

ถูกจำแนกให้ออกจากสารบบแต่ยังคงบันทึกไว้เป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการตามความจำเป็น เห็นได้ว่าทะเบียนประวัติการกระทำคามผิดที่มีความจำเป็นต่อกระบวนการยุติธรรมนั้นควรได้รับการจัดเก็บไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม แต่ทั้งนี้ฐานการกระทำคามผิดที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมก็ยังคงถูกบันทึกอยู่ในระบบ ทำให้ผู้กระทำคามผิดมีตราบาปติดตัว เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตในสังคมและไม่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ที่คำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนที่ควรได้รับการอบรมสั่งสอน และสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการลงโทษ การเปิดเผยทะเบียนประวัติการกระทำคามผิดมีผลกระทบดังต่อไปนี้

4.1.1 ผลกระทบภายหลังจากพ้นโทษ

1. ผลกระทบต่อครอบครัวผู้กระทำคามผิด

แม้ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Right 1948) ได้บัญญัติการรับรองคุ้มครองไว้ในข้อ 12² เพื่อคุ้มครองเกียรติยศชื่อเสียงของบุคคลในครอบครัวก็ตาม แต่เมื่อมีการเปิดเผยประวัติการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนแก่บุคคลภายนอก เป็นเหตุให้ครอบครัวของเด็กและเยาวชนถูกบุคคลในสังคมตั้งข้อรังเกียจ ถูกดูหมิ่นดูแคลน ทั้งนี้การปฏิบัติของบุคคลในครอบครัวต่อเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำคามผิดมาก่อนนั้นจำเป็นต้องได้รับการใส่ใจดูแลอย่างสม่ำเสมอ หากครอบครัวของผู้กระทำคามผิดถูกแรงบีบบังคับจากสังคมตลอดจนถูกกล่าวโทษที่เป็นต้นเหตุในการปล่อยให้เด็กและเยาวชนกระทำคามผิดอาจส่งผลให้ในการอบรมเลี้ยงดูและการลงโทษเด็กและเยาวชนโดยบุคคลในครอบครัวกระทำโดยวิธีที่รุนแรง ซึ่งอาจนำไปสู่การกระทำคามผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานว่าครอบครัวเป็นหน่วยรวมของสังคมเป็นพื้นฐานธรรมชาติ และย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ³

² ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Right ค.ศ. 1948) ข้อ 12 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมไม่ถูกแทรกแซงโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัว ในครอบครัวในเคหสถานหรือในการสื่อสาร หรือไม่อาจถูกลบหลู่ในเกียรติยศและชื่อเสียง ทั้งนี้บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองโดยกฎหมายอันเนื่องจากการก้าวล่วงในสิทธิเช่นนั้น.”

³ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 23.

2. ผลกระทบต่อตัวเด็กและเยาวชน

เมื่อเด็กและเยาวชนพ้นโทษได้รับการแก้ไขฟื้นฟูและกลับคืนสู่ชุมชนแล้วก็ตาม แต่เด็กและเยาวชนเหล่านั้นยังไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชนอย่างแท้จริง ยังถูกตีตราว่าเป็นผู้เคยกระทำความผิด ถูกตั้งข้อรังเกียจ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนถูกกีดกันจากบุคคลในสังคมที่ยังไม่ให้การยอมรับสืบเนื่องจากเด็กและเยาวชนเคยมีทะเบียนประวัติการกระทำความผิดติดตัว แม้ภายหลังเด็กและเยาวชนจะบรรลุนิติภาวะด้วยวัยวุฒิมีอายุถึงเกณฑ์ 20 ปีบริบูรณ์กฎหมายถือว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้นมีสถานะภาพเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งจะเป็นแรงงานสำคัญของชาติในอนาคตก็ตาม ในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตัวเองแบ่งเบาภาระครอบครัวและเป็นส่วนหนึ่งในการชีวิตศึกษาภาพในการพัฒนาประเทศ บุคคลต้องได้รับการตรวจสอบคุณสมบัติก่อนเข้าทำงาน โดยการให้ความยินยอมในการตรวจสอบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ทั้งนี้ หากนายจ้างหรือผู้รับเข้าทำงานพบว่าบุคคลมีประวัติการกระทำความผิดอาญามาก่อน จึงเป็นเหตุให้ไม่ได้รับโอกาสในการรับเลือกเข้าทำงาน ซึ่งเป็นดุลยพินิจของนายจ้างหรือผู้มีอำนาจรับเข้าทำงาน จากการถูกปิดกั้นโอกาสที่สมควรได้รับ เฉกเช่นบุคคลทั่วไป และบุคคลไม่มีทางเลือกอื่นใด จึงกลายเป็นแรงกดดันทางสังคมบีบคั้นสถานะจิตใจให้ท้อที่สุดแล้วส่งผลให้บุคคลกลายเป็นอาชญากรที่กระทำความผิดที่ร้ายแรงโดยขาดความรู้สึกลึกซึ้งผิดชอบชั่วดี ขาดจิตสำนึกในทางศีลธรรมไปโดยปริยาย

3. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

เด็กและเยาวชนถือเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กและเยาวชนจะเป็นผู้วินิจฉัยอนาคตของชาติ⁴ เป็นแรงงานในการขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจของชาติให้มีความมั่นคง หากเด็กและเยาวชนที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และศักยภาพในการสร้างสรรค์ผลงานถูกจำกัดโอกาสในการเข้าทำงาน เป็นเหตุให้รัฐขาดบุคลากรที่มีคุณภาพไปอย่างน่าเสียดาย การเปิดเผยทะเบียนประวัติการกระทำความผิดนั้นนอกจากรัฐจะขอข้อมูลดังกล่าวได้ เอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศที่รับสมัครบุคคลเข้าทำงานนั้นสามารถตรวจสอบขอข้อมูลประวัติการกระทำความผิดได้ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศที่หน่วยงานต่างชาติจะเข้ามาร่วมลงทุน เนื่องจากประเทศที่มีจำนวนอาชญากรรมสูงถือว่าเป็นประเทศที่ไม่ปลอดภัยมีความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติงาน เป็นการส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

⁴ จาก กฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเด็กและกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน (น. 2), โดย ประธาน วัฒนาวาณิชย์, 2530, กรุงเทพฯ: ประกายพริก.

4.1.2 ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในอนาคต

การเปิดเผยทะเบียนประวัติการทำความผิดของเด็กและเยาวชนซึ่งได้กระทำความผิด ส่งผลให้เด็กหรือเยาวชนเติบโตไปเป็นอาชญากรเต็มตัวในอนาคต เพราะหากเด็กหรือเยาวชนนั้นยังคงมีทะเบียนประวัติการทำความผิดติดตัวอยู่ จะทำให้เป็นตราบาปต่อเด็กหรือเยาวชน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนนั้น โดยเฉพาะในเรื่องการประกอบอาชีพมีผลต่อบุคคลซึ่งกระทำความผิดหรือเคยถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดและศาลตัดสินให้พ้นข้อกล่าวหา บุคคลที่มีทะเบียนประวัติอาชญากรติดตัวจะเป็นที่รังเกียจของสังคม ผลต่อสิทธิในการประกอบอาชีพบางอย่าง เช่น ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการครู ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ การบรรจุเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ เพราะมีกฎหมายกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะประกอบอาชีพเหล่านี้ว่าต้องไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามในการถูกพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ซึ่งแม้จะได้รับการยกเว้นให้สามารถสมัครงานได้ แต่มักถูกตั้งเป็นข้อรังเกียจในการใช้ดุลพินิจสอบสัมภาษณ์เพื่อรับบุคคลเข้าทำงาน และเป็นการส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจความเชื่อของนายจ้างและเพื่อน แต่หากมีกรณีจำเป็นต้องใช้หรือเปิดเผยข้อมูลใด ๆ สำนักงานตำรวจแห่งชาติก็สามารถนำประวัติการทำความผิดนั้นเปิดเผยต่อหน่วยงานเอกชน รัฐวิสาหกิจ หรือราชการได้ภายใต้วัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานสำหรับบางอาชีพที่กำหนดไว้ในบัญชี
2. เปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการขอใบอนุญาตสำหรับบางอาชีพที่กำหนดไว้ในบัญชี
3. เปิดเผยเพื่อนำไปใช้งานตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ไม่ใช่การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานที่ไม่ได้รับการยกเว้นไว้ในบัญชี

เมื่อบุคคลไปสมัครงานที่หน่วยงานราชการ เอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ จะถูกให้ไปดำเนินการพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือเพื่อค้นหาประวัติอาชญากรรมในฐานข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรที่สถานีตำรวจนครบาลที่ตั้งอยู่ตามภูมิลำเนาของผู้สมัครงาน หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งเป็นศูนย์กลางการจัดเก็บลายพิมพ์นิ้วมือและประวัติการทำความผิดพร้อมชำระค่าธรรมเนียมตามระเบียบ ทั้งนี้ หน่วยงานบางแห่งที่รับสมัครบุคคลเข้าทำงาน เช่น ธนาคารอาคารสงเคราะห์ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ จะบรรจุบุคคลเข้าทำงานในฐานะพนักงานรัฐวิสาหกิจ จึงต้องมีหนังสือไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร หัวหน้าพิสูจน์หลักฐาน หรือผู้กำกับการสถานีตำรวจ เพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบทะเบียนประวัติ ซึ่งทางหน่วยงานนั้นจะดำเนินการตอบกลับมาภายในระยะเวลา 1 เดือน และข้อมูลนั้นจะปรากฏเพียงแค่ว่าบุคคลนั้นเคยกระทำความผิดมาก่อนหรือไม่โดยไม่อาจจะบออายุขณะกระทำความผิดหรือสถานะ เช่น หากเด็ก

และเยาวชนถูกฟ้องดำเนินคดี ศาลพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ผลคือเด็กและเยาวชนพ้นข้อกล่าวหา ถือเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ยังปรากฏชื่อในฐานข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำความผิดอยู่ บุคคลจึงต้องแสดงหลักฐานมาหักล้างให้หน่วยงานที่รับเข้าทำงานรับทราบ เพื่อแสดงตนให้เห็นว่าไม่ใช่ผู้ขาดคุณสมบัติในบรรจุรับเข้าทำงาน

ดังนั้น การเปิดเผยทะเบียนประวัติการกระทำความผิดนี้ก็เท่ากับเป็นการให้โอกาสบุคคลใดบุคคลหนึ่งในการเข้าถึงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดได้ เพราะฉะนั้นการจะเข้าถึงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดได้ต้องมีขั้นตอนที่เข้มงวดมากขึ้น เพราะถือเป็นข้อยกเว้นการปกปิดทะเบียนประวัติการกระทำความผิด กล่าวคือ การเปิดเผยหรือเข้าถึงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดจะต้องมีการขออนุญาตจากศาลก่อน หากศาลอนุญาตแล้ว จึงจะนำคำสั่งอนุญาตของศาลไปใช้ในการขออนุญาตทะเบียนประวัติการกระทำความผิดจากหน่วยงานของรัฐในการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดและให้กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นศูนย์รวมข้อมูลบันทึกลายพิมพ์นิ้วมือ ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลก่อนให้ครบถ้วนเพื่อไม่ให้บุคคลถูกจำกัดสิทธิในการเข้าทำงานในสายอาชีพต่าง ๆ เนื่องจากเป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติในการเข้าทำงาน เช่น มีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องในศีลธรรมอันดี หรือเคยมีคำพิพากษาให้จำคุก ซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชนศาลพิพากษาให้รอการลงโทษเมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ดำเนินการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดโดยวิธีการปกปิดไม่เปิดเผยต่อหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากหน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนได้ตั้งกฎ ระเบียบภายในในการรับบุคคลเข้าทำงานแตกต่างกัน ได้แก่

1. วิชาชีพ

(1.1) พนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ เพราะเป็นอาชีพที่ต้องได้รับความรู้ความสามารถ เพราะต้องสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งเป็นคดีอาญาที่มีลักษณะซับซ้อน หรืออาจจะมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อยและมีศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(1.2) ผู้ขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความเพราะเป็นอาชีพที่ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากในคดีความต่าง ๆ ประกอบกับต้องปฏิบัติตามข้อบังคับทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พุทธศักราช 2529⁵ อีกด้วย

⁵ พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2529 มาตรา 36 บัญญัติว่า “...ต้องเป็นบุคคลที่ต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีที่คณะกรรมการเห็นว่าจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ...”

(1.3) ผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการศึกษาพิเศษเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย⁶ ตลอดจนการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิ⁷ เพราะเป็นอาชีพที่ต้องยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน รวมตลอดถึงรักษาผลประโยชน์ของรัฐและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอีกด้วย

(1.4) ผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้หรือผู้สมัครเข้ารับการศึกษาพิเศษเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา⁸ เพราะผู้พิพากษามีอุดมการณ์ในการประสาทความยุติธรรมแก่ผู้มีบรรลภคดี รวมทั้งประพฤติปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงธรรม ถูกต้องตามกฎหมายและนิติประเพณีอย่างเคร่งครัดครบถ้วน

(1.5) แพทย์ ซึ่งต้องถูกกำหนดคุณสมบัติในการสอบเพื่อรับใบประกอบวิชาชีพแพทย์ และต้องผ่านขั้นตอนการคัดเลือกด้วยวิธีสัมภาษณ์ถูกสอบถามประวัติอาชญากรรม เพื่อเป็นดุลพินิจในการออกใบประกอบวิชาชีพ เนื่องจากอาชีพแพทย์บางสาขา อาทิ แพทย์ผ่าตัดต้องใช้ความรู้ความชำนาญแล้วต้องมีความละเอียดรอบคอบอย่างสูง เป็นต้น

(1.6) ผู้ตรวจสอบบัญชี ซึ่งกำหนดคุณสมบัติในการสอบเพื่อรับใบประกอบวิชาชีพบัญชี¹⁰ โดยกำหนดเป็นคุณสมบัติในการสมัครตลอดจนแสดงให้เห็นถึงจรรยาบรรณที่ผู้ตรวจสอบบัญชีควรพึงมี ซึ่งต้องใช้ความระมัดระวังและละเอียดรอบคอบเพื่อป้องกันการทุจริตภายในองค์กร

---

⁶ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553 ว่าด้วยคุณสมบัติการสมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย ตาม มาตรา 49 ข. (1) บัญญัติว่า “เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี.”

⁷ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553 ว่าด้วย คุณสมบัติการคัดเลือกดำรงตำแหน่งกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 19 ประกอบมาตรา 49 ข. (1).

⁸ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 เรื่อง การสอบคัดเลือกการทดสอบความรู้ และการคัดเลือกพิเศษ มาตรา 26 (5) บัญญัติว่า “ไม่เป็นบุคคลผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี.”

⁹ พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2542 มาตรา 32 บัญญัติว่า “...ต้องไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีที่คณะกรรมการวิชาชีพเห็นว่าจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ...”

¹⁰ พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 มาตรา 13 บัญญัติว่า “สมาชิกสามัญต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม (4) ไม่เป็นผู้ประพฤติผิดจรรยาบรรณอันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพบัญชีตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี.”

(1.7) ข้าราชการพลเรือนต่าง ๆ ข้าราชการพลเรือนมีหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ข้าราชการพลเรือนมีสำนึกในหน้าที่ต้องมีการประพฤติตนคงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีส่งเสริมชื่อเสียง เกียรติคุณ เกียรติฐานะของข้าราชการพลเรือนให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาและยกย่องแก่บุคคลทั่วไป บุคคลที่จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนจึงต้องไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551¹¹

2. อาชีพเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน

(2.1) ผู้ที่จะได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นข้าราชการตำรวจ เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นหน่วยงานต้นธารของกระบวนการยุติธรรม มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา รวมถึงรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักร ซึ่งต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พุทธศักราช 2547 กำหนดให้ไม่เป็นผู้ประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี เนื่องจากอาชีพตำรวจบุคคลที่เป็นตำรวจต้องดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของข้าราชการตำรวจและวิชาชีพตำรวจเพื่อให้ประชาชนศรัทธา เชื่อมั่นและยอมรับ

(2.2) ผู้ขอใบอนุญาตตั้งโรงรับจำนำ รวมถึงกรรมการและผู้จัดการของนิติบุคคลซึ่งขออนุญาตตั้งโรงรับจำนำ เพราะเป็นอาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของสาธารณชนจำนวนมากซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศได้ ตามที่บทกำหนดในพระราชบัญญัติโรงรับจำนำ พุทธศักราช 2505

3. อาชีพเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศ

ลูกจ้างหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง อาทิ ธนาคารเพื่อการเกษตรและธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) ซึ่งมีการตรวจคัดกรองประวัติอาชญากรโดยยึดถือหลักการคัดเลือกบุคคลเข้ามาทำงานโดยกำหนดไว้ในระเบียบภายใน¹² ซึ่งกำหนดตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 มาตรา 8 ตรี ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของพนักงานรัฐวิสาหกิจไม่รับบุคคลที่เคยมีประวัติอาชญากรรมหรือพฤติกรรมเสื่อมเสียเข้าทำงาน แม้แต่ประวัติที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา หรือ

¹¹ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 36(ข) บัญญัติว่า “ผู้ที่จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนต้องมีคุณสมบัติทั่วไป และไม่มีลักษณะต้องห้าม (ข)(4) เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีจนเป็นที่น่ารังเกียจของสังคม.”

¹² คำสั่งคณะกรรมการธนาคารอาคารสงเคราะห์ที่ 38/2557 เรื่อง การมอบอำนาจหน้าที่ให้กรรมการผู้จัดการ บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอนพนักงานและลูกจ้าง และการเรียกประกันจากพนักงานและลูกจ้าง หมวด 1 การบรรจุและการแต่งตั้ง.

ความคิดอื่นใดที่กฎหมายกำหนดโทษทางอาญาไว้ก็ตาม หากแต่มีประวัติที่ส่อไปในทางทุจริต จะถูกตัดสิทธิในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน

4. อาชีพอื่น ๆ

(4.1) ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยและประกันชีวิต เพราะธุรกิจประกันภัยเป็นกิจการด้านการบริหารการเงินและการบริหารความเสี่ยงภัยในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพผลประโยชน์ของประชาชน

(4.2) ผู้เริ่มตั้งบริษัทมหาชน เพราะเป็นอาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลจำนวนมาก ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ รวมไปถึงการเสนอขายหุ้นต่อประชาชนด้วย ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พุทธศักราช 2535 มาตรา 32

ผลของการตรวจพบประวัติการกระทำความผิด มีดังนี้

1. หากพบว่าบุคคลมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน หน่วยงานหรือองค์กรจะไม่รับบุคคลนั้นเข้าทำงาน ด้วยเหตุว่าบุคคลนั้นขาดคุณสมบัติของการเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างภาคเอกชน เว้นแต่เข้าช้อยกเว้นตามกฎหมายหรือระเบียบของแต่ละหน่วยงาน

2. หากตรวจพบภายหลังจากรับเข้าทำงาน ทางหน่วยงานหรือองค์กร จะดำเนินการปลดจากการเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง เพราะเหตุขาดคุณสมบัติหรือมีคุณสมบัติต้องห้ามรับเข้าทำงาน ซึ่งส่งผลให้ศูนย์เสียดสิทธิต่อการได้รับค่าชดเชยจากนายจ้าง ซึ่งนายจ้างสามารถใช้เป็นช่องทางเอาเปรียบลูกจ้างได้

จากการศึกษาประเทศไทยได้มีบทบัญญัติถึงกรณีที่ยกเว้นให้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนในระหว่างที่ตกเป็นผู้ต้องหาซึ่งมีบทกฎหมายให้สันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาตัดสินว่ามีความผิด บทบัญญัติดังกล่าวอยู่ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ทั้งในชั้นจับกุมและสอบสวน แต่ภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาตัดสินให้มีความผิด และเข้าสู่กระบวนการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ ยังไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 บัญญัติไว้เกี่ยวกับการคุ้มครองการเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดจึงควรดำเนินการลงทะเบียนประวัติเพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนถูกเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดในภายหลัง และหากมีการดำเนินการลงทะเบียนประวัติดังกล่าวแล้ว เห็นควรว่ากรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนไม่ควรมีภาระหน้าที่

ในการส่งใบแดงแจ้งโทษแก่เด็กและเยาวชนที่พ้นโทษอีกต่อไปเพื่อเป็นการลดขั้นตอนในการดำเนินงานของรัฐ

4.2 วิเคราะห์การคัดแยกทะเบียนประวัติและข้อยกเว้นในการเปิดเผยทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน

การลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชน และครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาตั้งแต่ชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน ชั้นพิจารณา ตลอดจนมีคำพิพากษา และคำสั่งไว้ เป็นพิเศษ โดยมีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และเยาวชน ซึ่งกฎหมายมิได้มุ่งประสงค์ที่จะลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดีอาญา แต่มีเจตนารมณ์ที่จะปกป้องคุ้มครองแก้ไขฟื้นฟู โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชน เป็นสำคัญตลอดจนให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่จะกลับคืนสู่สังคม พัฒนาศักยภาพ และเติบโต เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในภายหน้า

การดำเนินการบันทึกข้อมูลการกระทำความผิดของอาชญากรรวมถึงทะเบียนประวัติ การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย มีขึ้นเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อขั้นตอนการ ดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นผู้รวบรวม รายงานต่อพนักงาน อัยการ เพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจในการพิจารณาคดีคดีและใช้ดุลพินิจพิพากษาลงโทษได้อย่าง เหมาะสม ฐานข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำความผิดจึงมีความสำคัญและทำให้การบริหารงาน ในกระบวนการยุติธรรมเกิดความสะดวกมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ของเด็กและเยาวชนจะช่วยให้การทำงาน การประสานงานของเจ้าหน้าที่และหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ข้อมูลทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของอาชญากรและผู้กระทำความ ผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนยังส่งผลกระทบต่อบุคคลมากกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้รับเมื่อ พิจารณาถึงอนาคตของเด็กและเยาวชน การใช้ชีวิตในสังคมที่ปราศจากการตั้งข้อรังเกียจ หรือ ตราบาปอันเป็นผลมาจากการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมดังกล่าว กล่าวคือ

ประการแรก การบันทึกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดอันเป็นช่องโหว่ของ กระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ ขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเริ่มต้นตั้งแต่ขั้นตอนการ ร้องทุกข์กล่าวโทษ และพิมพ์รายนิ้วมือผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด จะถูกพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือ แม้ภายหลังศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ถอนคำร้องทุกข์ พนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง เนื่องจากไม่มีพยานหลักฐานใดมีน้ำหนักเพียงพอที่จะยืนยันว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิดจริง ตามที่ถูกกล่าวหาก็ตาม เด็กและเยาวชนจึงไม่สมควรที่จะถูกบันทึกชื่อและสกุลในฐานข้อมูล

ทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน การคงไว้ซึ่งประวัติการกระทำความผิด จึงเป็นการขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights) ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคีและขัดต่อหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก (the best interest of the child)

ประการที่สอง บุคคลที่มีทะเบียนประวัติการกระทำความผิดคิดว่าจะเป็นที่รังเกียจของสังคม ส่งผลต่อสิทธิในการประกอบอาชีพบางอย่าง ซึ่งต้องคำนึงถึงชื่อเสียงหรือการใช้ความระมัดระวังในการทำงาน เพื่อให้เกิดความไว้วางใจจากนายจ้างหรือความศรัทธาต่อองค์กร ไม่ให้มีความด่างพร้อย เช่น ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการครู¹³ ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ การสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร¹⁴ เพราะมีกฎหมายกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะประกอบอาชีพเหล่านี้ว่าต้องไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามในการถูกพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานของหน่วยงานเอกชนนั้นตามหลักการจัดการความเสี่ยงทางธุรกิจ (Risk Management)¹⁵ และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อองค์กรหรือสร้างความรู้สึกลดอดภัยภายในที่ทำงานและติดต่อกัน โดยมีเอกลักษณ์ในการคัดเลือกบุคคล โดยเกณฑ์การคัดเลือกจะคำนึงถึงผลกระทบหรือความเสียหายต่อองค์กร เช่น ความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือตัวเงิน (Financial) ความเสียหายด้านชื่อเสียงขององค์กร (Reputation) ความเสียหายด้านชื่อเสียงขององค์กร (Reputation) นอกจากนี้ผลของการคงไว้ซึ่งทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนยังมีผลต่อครอบครัวของผู้กระทำ ความผิดด้วย คือ สมาชิกในครอบครัวเป็นที่รังเกียจ ทั้งนี้เมื่อเด็กและเยาวชนบรรลุนิติภาวะแล้วก็ตามประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้นยังคงมีอยู่ ส่งผลต่อโอกาสในการประกอบอาชีพหรือการเรียนต่อของบุคคลในอนาคต เนื่องจากหน่วยงานเอกชนหรือบุคคลใดก็ตามหากมีความประสงค์ให้มีการตรวจสอบประวัติพนักงานลูกจ้างของบุคคล ให้ผู้บังคับการกองทะเบียนประวัติอาชญากรพิจารณาว่าสมควรจะตรวจสอบประวัติให้หรือไม่ โดยพิจารณาว่าทางราชการจะได้รับประโยชน์จากการตรวจสอบประวัตินั้นบ้างหรือไม่ได้แก่งานที่ต้องการรักษาความปลอดภัยสูง เพื่อป้องกันมิให้มีการประกอบอาชญากรรมได้ง่าย ผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม นอกจากนี้ ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการพิมพ์ลายนิ้วมือ (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2545 ที่กำหนดระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีเพื่อให้ผู้บังคับการกองทะเบียนประวัติอาชญากรแต่งตั้งคณะกรรมการจำนวน 3 คน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือแยกออกจาก

¹³ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พุทธศักราช 2547 มาตรา 30.

¹⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 102.

¹⁵ กรวัช อยู่สุข. (ม.ป.ป.). *การจัดการความเสี่ยง (Risk Management) สำหรับองค์กร Episode 1*. สืบค้น

สารบบ ในลักษณะที่ 32 การพิมพ์ลายนิ้วมือ ได้กำหนดให้แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ บัญชีประวัติ และ บัตรดัชนีที่เกี่ยวข้องของบุคคลให้อยู่ในข่ายที่ทำลายได้หากเข้ากรณีดังต่อไปนี้¹⁶

1. มีหลักฐานแน่ชัดว่าตายแล้ว เช่น ใบมรณะบัตร ใบชันสูตรพลิกศพ ใบรับรอง ทะเบียนคนตายจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง เป็นต้น

กรณีดังกล่าวส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่จะดำเนินการพิมพ์ลายนิ้วมือในกรณีตายผิดธรรมชาติ ขึ้นตอนการส่งลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ตาย ให้แนบใบมรณะบัตรหรือใบชันสูตรพลิกศพไปพร้อมกับ แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือทุกครั้งเมื่อพิจารณาแน่ชัดแล้วจะดำเนินการตรวจสอบและทำลายข้อมูลถาวร หรือล้างฐานข้อมูล

2. ผู้เสียหายได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องหรือยอมความกัน โดยถูกต้องตามกฎหมาย

กรณีดังกล่าวเป็นคดีความผิดอันยอมความได้ ถือว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปเมื่อ ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกัน โดยถูกต้องตามกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 39(2) จึงคัดแยกประวัติได้ถ้ายอมความในชั้นพนักงานสอบสวน ให้สถานีตำรวจแนบสำเนาบันทึกประจำวันคดีขอถอนคำร้องทุกข์หรือสำเนาเอกสารที่ตกลงกันที่ ได้รับรองความถูกต้องแล้ว และหนังสือแจ้งถอนประวัติอาชญากรจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี ถ้ายอมความในชั้นพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องหรือยุติคดีใช้สำเนาหรือหนังสือแจ้งคำสั่งไม่ฟ้องหรือ ยุติคดีที่ได้รับความถูกต้องแล้ว และหนังสือแจ้งถอนประวัติอาชญากรจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี หากยอมความในชั้นศาลจะใช้สำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลที่ ได้รับรองความถูกต้อง หนังสือรับรองคดีถึงที่สุดและหนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุดจากสถานีตำรวจ เจ้าของคดี เมื่อเอกสารครบถ้วนแล้วให้บุคคลหรือสถานีตำรวจเป็นผู้ส่งไปยังกองทะเบียนประวัติ อาชญากรสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3. พนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง หรือสั่งยุติการดำเนินคดีอาญา

จากกรณีดังกล่าวให้ใช้สำเนาหนังสือแจ้งคำสั่งยุติคดีหรือไม่ฟ้องคดีที่ได้รับความ ถูกต้องแล้ว และหนังสือแจ้งถอนประวัติอาชญากรจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี เมื่อเอกสารครบถ้วน แล้วให้บุคคลหรือสถานีตำรวจเป็นผู้ส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากรสำนักงานตำรวจ แห่งชาติ

¹⁶ จาก เอกสารคำสอน วิชาการทะเบียนประวัติอาชญากรภาควิชาวิทยาการตำรวจ กลุ่มงานวิชาการ สืบสวนและสอบสวน กองบังคับการวิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (น. 178-179), โดย พัชรา สิ้นลอมมา, พันตำรวจเอกหญิง.

4. ศาลสั่งยกฟ้องหรือไม่ประทับฟ้อง จากกรณีดังกล่าวให้ใช้สำเนาคำพิพากษาที่รับรองความถูกต้องและหนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุดหรือแจ้งถอนประวัติอาชญากรของสถานีตำรวจเจ้าของคดี เมื่อเอกสารครบถ้วนแล้วให้บุคคลหรือสถานีตำรวจเป็นผู้ส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากรสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

5. ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง จากกรณีดังกล่าวให้ใช้สำเนาคำพิพากษาที่รับรองความถูกต้องและหนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุดของสถานีตำรวจเจ้าของคดี เมื่อเอกสารครบถ้วนแล้วให้บุคคลหรือสถานีตำรวจเป็นผู้ส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากรสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

6. พนักงานอัยการถอนฟ้องในชั้นศาล ให้ใช้สำเนาคำสั่งหรือรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลที่ได้รับรองความถูกต้อง หนังสือแจ้งผลคดีจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี เมื่อเอกสารครบถ้วนบุคคลหรือสถานีตำรวจเป็นผู้ส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากรสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

7. เมื่อมีกฎหมายออกใช้ภายหลังการกระทำความผิดยกเลิกความผิดเช่นนั้น หากพิจารณาได้ว่าเอกสารครบถ้วนแล้วให้บุคคลหรือสถานีตำรวจเป็นผู้ส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากรก็ได้ เป็นหน้าที่ของสถานีตำรวจดำเนินการขอลบประวัติการกระทำความผิดในคดีอาญาได้

8. เมื่อมีกฎหมายยกเว้นโทษ จึงเป็นหน้าที่ของสถานีตำรวจดำเนินการขอลบประวัติอาญา ตัวอย่างเช่น ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กอายุไม่ถึง 15 ปี กฎหมายกำหนดให้ไม่ต้องรับโทษ ใช้สำเนาคำพิพากษาที่ได้รับรองความถูกต้อง หนังสือรับรองคดีถึงที่สุด เรียกอีกอย่างว่าใบบริสุทธิ์ และหนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุดจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี เมื่อเอกสารดังกล่าวมีความครบถ้วนให้บุคคลหรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนำส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป

9. เมื่อมีคำพิพากษาของศาลหรือฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ว่าบุคคลนั้นมีได้เป็นผู้กระทำความผิด ให้ใช้สำเนาคำพิพากษามีการรับรองความถูกต้อง หนังสือรับรองคดีถึงที่สุด หนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุดจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี เมื่อเอกสารครบถ้วนแล้วให้ส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร

10. คดีอาญาเลิกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 เช่น คดีความผิดลหุโทษที่มีโทษปรับอย่างเดียว กรณีดังกล่าวหากเปรียบเทียบปรับในชั้นพนักงานสอบสวน ให้สำเนาประจำวันคดีหรือใบเสร็จรับเงินประกอบ และหนังสือแจ้งถอนประวัติอาชญากรจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี หากปรับในชั้นศาล ให้บุคคลใช้สำเนาคำพิพากษาหรือรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลที่ได้รับการรับรองความถูกต้อง หนังสือเอกสารยืนยันรับรองคดีถึงที่สุด และหนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุดจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี นอกจากนี้คดีที่มีการเปรียบเทียบปรับ

ตามกฎหมายอื่น อาทิ กฎหมายศุลกากร สรรพสามิต หรือจากสำนักงานเขต เช่น ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หากยินยอมเสียค่าปรับจะถือว่าคดีอาญาเล็กน้อย ให้นำบุคคลดำเนินการนำสำเนาหนังสือที่เป็นคำสั่งของหน่วยงานที่ได้รับรองสำเนาถูกต้อง และหนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุดให้ครบถ้วน นำส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป

11. คดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกหรือมีการเปลี่ยนโทษเป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน จากกรณีดังกล่าวสามารถแบ่งช่วงได้ดังนี้

(1) กรณีมีโทษปรับหรือมีคำสั่งให้วางค่าตัวแล้วปล่อยตัวไป ให้ใช้สำเนาคำพิพากษาที่ได้รับรองความถูกต้องแล้ว หนังสือรับรองคดีถึงที่สุด และหนังสือแจ้งผลคดีถึงที่สุด ไปบริสุทธิจากสถานีตำรวจหรือสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน เมื่อเอกสารครบถ้วนให้เด็กและเยาวชนหรือทางสถานพินิจหรือสถานีตำรวจดำเนินการรวบรวมส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(2) กรณีศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งรอกำหนดโทษ หรือลงโทษจำคุกแต่ให้รอกำหนดโทษไว้โดยไม่กำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติ ถ้าศาลพิจารณาโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญให้โอกาสเด็กและเยาวชนโดยใช้วิธีคุมประพฤติ และให้เด็กมารายงานต่อเจ้าพนักงานคุมประพฤติตามกำหนดระยะเวลา ถ้าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมารายงานตัวไม่ครบ จะไม่มีสิทธิขอลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ดังนั้นเจ้าพนักงานคุมความประพฤติจึงมีหน้าที่คอยกำชับเด็กและเยาวชนรวมถึงผู้ดูแลเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวของเด็กและเยาวชนนั้นให้รักษาสีทธิโดยการมารายงานตัวตามกำหนดเวลา และไม่ละเมิดเงื่อนไขตามที่ศาลสั่ง เมื่อครบกำหนดระยะเวลา ให้เด็กและเยาวชนนำคำพิพากษาที่ได้รับความถูกต้องแล้วในชั้นศาลที่คดีพิพากษาถึงที่สุด หนังสือรับรองคดีถึงที่สุด หรือหนังสือแจ้งถอนประวัติอาชญากรจากกรมคุมประพฤติ นำส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(3) กรณีศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ฝึกอบรม ให้เด็กและเยาวชนสำเนาคำพิพากษาที่ได้รับความถูกต้อง หนังสือรับรองคดีถึงที่สุด หนังสือรับรองว่าพ้นการบังคับคดีของศาลหรือใบบริสุทธิ หรือหนังสือส่งข้อมูลเด็กและเยาวชนที่พ้นการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลเพื่อขอลบประวัติของเด็กและเยาวชนในฐานะข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากรจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยแนบบัญชีรายชื่อตามข้อตกลงระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

12. คดีตามกฎหมายฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่พนักงานอัยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการฟื้นฟูและอัยการเจ้าของสำนวนก็มีหน้าที่ในการพิจารณาว่าผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะได้รับการฟื้นฟูหรือไม่ เมื่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้ปล่อยตัว ผู้ที่ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพให้นำหนังสือรับรองว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติอย่างเคร่งครัดจากแพทย์หรือสำนักงานคุมประพฤติ หรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแล้วแต่กรณี นำส่งสำนักงานคุมประพฤติหรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือกองทะเบียนประวัติอาชญากรต่อไป

13. คดีเกี่ยวกับมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ตามมาตรา 86 และมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 หรือที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) คดีความผิดที่มีโทษอย่างสูงจำคุกไม่เกิน 5 ปี ตามมาตรา 86 กฎหมายกำหนดให้จัดทำแผนแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ให้ถือเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกในชั้นพนักงานอัยการที่สามารถลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลได้ หากเด็กหรือเยาวชนสามารถปฏิบัติตามแผนได้สำเร็จ พนักงานอัยการจะมีคำสั่งไม่ฟ้อง ให้ใช้สำเนาหนังสือแจ้งคำสั่งยุติคดีหรือสั่งไม่ฟ้องที่รับรองความถูกต้อง และหนังสือแจ้งถอนประวัติอาชญากรจากสถานีตำรวจเจ้าของคดี เมื่อเอกสารครบถ้วนให้ตัวเด็กและเยาวชน หรือผู้ปกครองหรือสถานีตำรวจเป็นผู้ดำเนินการส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร

(2) คดีความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 20 ปี ตามมาตรา 90 หากศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรพิพากษา ศาลจะมีคำสั่งให้ปล่อยตัวจำเลยชั่วคราวหรือจะส่งตัวไปควบคุมไว้ยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นการชั่วคราวหรือจะใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนก็ได้ หากเด็กและเยาวชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีพร้อมที่จะกลับคืนสู่สังคมและดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ให้เด็กและเยาวชนหรือผู้ปกครอง รวบรวมเอกสารเพื่อขอลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดได้ที่กองทะเบียนประวัติอาชญากร

ดังนั้น หากคณะกรรมการได้ดำเนินการคัดแยกแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้นำเสนอต่อผู้บังคับบัญชาของทะเบียนประวัติอาชญากร กรณีที่ผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตายให้คัดแยกแผ่นพิมพ์ทำลายได้ทันที¹⁷ เว้นแต่เข้าหลักเกณฑ์อื่น ๆ ให้แยกแผ่นพิมพ์

¹⁷ จาก รายงานผลการพิจารณาคำร้องที่ขอให้เสนอและนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายที่ 652/2555 คำร้องที่ 379/2552 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีขอให้ลบประวัติอาชญากรและทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ.

ลายนิ้วมือและเอกสารที่เกี่ยวข้องออกจากสารบบหรือฐานข้อมูลประวัติการกระทำความผิด เพื่อจัดเก็บไว้ใช้ในทางราชการต่อไป

ประการที่สาม การจัดเก็บทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ในเมื่อทะเบียนประวัติการกระทำความผิดส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนทั้งในปัจจุบันและอนาคตมากกว่าผลดีของการคงไว้ซึ่งข้อมูลในทะเบียนประวัติอาชญากร ประกอบกับ จากการศึกษารูปแบบ หรือวิธีการลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชน ของต่างประเทศ อันได้แก่ ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย รัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศนิวซีแลนด์ ทำให้เห็นว่าที่ประเทศเหล่านี้มีกฎหมายว่าเกี่ยวกับการลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการลดผลกระทบที่ร้ายแรงอันเกิด จากการที่เด็กและเยาวชนที่มีทะเบียนประวัติการกระทำความผิดติดตัว และเป็นการลดตราบาปจากการถูกดำเนินคดี เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งลงโทษไม่ว่าจะมากหรือน้อย จะหนักหรือเบาเพียงใดก็ตาม ก็ถือว่าเด็กและเยาวชนถูกตราบาปจากสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การที่จะพิจารณาว่าประเทศไทยสามารถดำเนินการให้มีกฎหมายการลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชนได้หรือไม่ นอกจากนี้สภาพสังคมของประเทศไทยที่ได้ทำการศึกษานั้น เดิมมีการประกอบอาชญากรรมหรือการกระทำความผิดซ้ำเกิดขึ้นมากมาย

เมื่อประเทศไทยยังไม่เคยมีกฎหมายการลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชนมาก่อน และพบว่าในปัจจุบันยังมีอัตราการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่ไม่ร้ายแรงถึงขั้นส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งรัฐ จึงควรมีกฎหมายลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนด้วย การลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชนจะต้องมีการกำหนดฐานความผิดของเด็กและเยาวชนที่จะได้รับสิทธินี้ และฐานความผิดอาญาที่ไม่สมควรให้ได้รับการลงทะเบียนประวัติโดยเด็ดขาด กล่าวคือ ไม่ใช่จะลงทะเบียนประวัติให้กับผู้กระทำความผิดได้ทุกฐานความผิด เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลใช้ประโยชน์จากกฎหมายที่ให้มีการลงทะเบียนประวัติการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งยังมีวิฤติภาวะทางอารมณ์ และจิตใจน้อยกว่าผู้ใหญ่ให้กระทำความผิด อันเป็นการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็กและเยาวชน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ ให้ได้รับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเกิดขึ้นในประเทศไทย เหมือนอย่างเช่นในต่างประเทศเพื่อมิให้ประวัติการกระทำความผิดเป็นตราบาปติดตัวเด็กและเยาวชนเหล่านั้นไปตลอดชีวิต และเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ¹⁸ พระราชบัญญัติคุ้มครอง

¹⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 32 มาตรา 49 มาตรา 80.

ผู้กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550¹⁹ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชนและอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎแห่งกรุงปักกิ่งหรือกฎอื่นเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน กฎข้อ 8 การรักษาความลับซึ่งเน้นความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมและให้ความคุ้มครองภายหลังที่เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมด้วยซึ่งต้องเคารพความเป็นส่วนตัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด โดยไม่เผยแพร่ข่าวสารที่อาจทำให้สามารถรู้ตัวผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนเพื่อหลีกเลี่ยงกระบวนการตามกฎข้อ 21

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับวิธีการลงทะเบียนประวัติการกระทำผิดสำหรับเด็กและเยาวชนของไทยและต่างประเทศ

4.3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายของไทยที่ใกล้เคียงกับการลงทะเบียนประวัติอาชญากร

ในประเทศไทยกฎหมายที่ใกล้เคียงกับการลงทะเบียนประวัติการกระทำผิดของบุคคลมากที่สุด คือ พระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับแรก โดยมีวัตถุประสงค์ล้างมลทินผู้กระทำผิดทางการเมือง ร.ศ. 130 พ.ศ. 2475 ลงวันที่ 5 พฤษภาคม ร.ศ. 131 ขึ้นเมื่อ ร.ศ. 130(พ.ศ. 2454) ปัจจุบันได้ตราพระราชบัญญัติล้างมลทินมาแล้วเป็นจำนวน 8 ฉบับ โดยตราขึ้นในวาระสำคัญต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระชนมพรรษา 80 พรรษา พ.ศ. 2550

กฎหมายดังกล่าวมีผลดี คือ สามารถล้างโทษทางอาญา และวินัย แต่ล้างความผิดไม่ได้ จึงเกิดผลเสีย คือ บุคคลที่ได้รับการล้างมลทินไม่อาจล้างทะเบียนประวัติการกระทำผิดออกไปจึงไม่อาจกลับเข้าทำงานในตำแหน่งงานราชการ เพราะเป็นบุคคลที่มีรายชื่อในประวัติอาชญากร ซึ่งศาลปกครองศาลฎีกาเคยตีความว่าล้างได้เฉพาะโทษไม่ใช่การล้างความผิด คำพิพากษาฎีกาที่ 1571/2551 การที่จำเลยมีเมดแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต และจำเลยพาอาวุธปืนเข้าไปในที่เกิดเหตุพร้อมทั้งเครื่องกระสุนปืนติดตัวไปในที่เกิดเหตุซึ่งเป็นหมู่บ้าน หรือทางสาธารณะ นับว่าเป็นการกระทำที่ไม่เคารพยำเกรงต่อกฎหมาย ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาให้จำคุก ซึ่งมีทั้งการรอกการลงโทษและแบบไม่รอกการลงโทษ แสดงว่าจำเลยมีลักษณะเป็นผู้กระทำผิดติดนิสัยไม่สำนึกหรือเกรงกลัวต่อโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาจะมี

¹⁹ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 53.

พระราชบัญญัติล้างมลทินเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระชนมพรรษา 80 พรรษา พ.ศ. 2550 ซึ่งมีประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ตามมาตรา 4 “ให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ต้องโทษในกรณีความผิดต่าง ๆ ซึ่งได้กระทำก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2550 และได้พ้นโทษไปแล้วก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยถูกลงโทษในกรณีความผิดนั้น ๆ” เท่ากับว่ามีผลเพียงให้ถือว่า จำเลยไม่เคยถูกลงโทษจำคุกเท่านั้น มิได้มีผลถึงกับให้ถือว่าความประพฤติหรือการกระทำอันเป็นเหตุให้จำเลยจำคุกถูกลบล้างไปด้วย ประกอบกับศาลฎีกาได้พิเคราะห์พฤติการณ์แห่งคดีนี้แล้ว กรณี ถือได้ว่ายังไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะรอกการลงโทษจำคุกให้แก่จำเลย

ในกรณีของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ตามคำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายที่ สค 76/2552 เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ไม่ลบข้อมูลประวัติอาชญากรใน ทะเบียนประวัติอาชญากร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินใน วโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมพรรษา 80 พรรษา พ.ศ. 2550 บัญญัติให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ต้องโทษในกรณีความผิดต่าง ๆ ซึ่งได้กระทำก่อนหรือในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 ได้พ้นโทษไปก่อนแล้วหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยให้ถือว่าผู้นั้นมิ เคยได้ถูกลงโทษในกรณีความผิดนั้น ๆ เท่านั้น แต่มิได้มีผลเป็นการลบล้างการกระทำความผิด อันเป็นเหตุให้ถูกลงโทษ อีกทั้งไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดให้ลบล้างการกระทำความผิด ฉะนั้น จึงวินิจฉัยให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่ต้องลบข้อมูลประวัติอาชญากรแต่ให้แก้ไขข้อมูลประวัติ อาชญากรของกองทะเบียนประวัติอาชญากร โดยเพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับโทษตามคำพิพากษา ของศาลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการที่ผู้กระทำความผิดได้รับการล้างมลทิน ในวโรกาส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมพรรษา 80 พรรษา พ.ศ. 2550 ให้ปรากฏไว้ในทะเบียนประวัติอาชญากรด้วย

ดังนั้น จึงพิจารณาได้ว่าแม้ว่าในประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติการล้างมลทินซึ่งลบ เฉพาะโทษทางอาญาของผู้กระทำความผิดแต่ไม่ลบล้างไปถึงทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาแต่ได้อย่างใด อีกทั้ง พระราชบัญญัติการล้างมลทินนั้น มีตราขึ้นเฉพาะในแต่ละวาระโอกาสเท่านั้น ซึ่งปัจจุบันมีถึง พ.ศ. 2550 จึงเป็นผลดีเฉพาะผู้กระทำ ความผิดก่อน พ.ศ. 2550 แต่ผู้กระทำความผิดหลังพ.ศ. 2550 ไม่ได้รับการลบล้างโทษ ทางอาญาไปด้วย จึงควรพิจารณาให้มีกฎหมายลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด อนึ่ง เพื่อเปิด โอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด และเป็น การรองรับพระราชบัญญัติล้างมลทินให้ผู้ถูกลบล้างโทษได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำ

ความคิดไปด้วย โดยการตรากฎหมายลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดนั้นสามารถศึกษากฎหมายต่างประเทศ คือ ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศนิวซีแลนด์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

4.3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับวิธีการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชนของไทยและต่างประเทศ

วิธีการในการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กล่าวได้ว่ามีหลายแง่มุม ทั้งบุคคลที่จะมีสิทธิได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน รูปแบบหรือกระบวนการในการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนที่อยู่ในเกณฑ์ได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดต้องเป็นผู้ที่กระทำความผิดทางอาญา แต่ไม่ใช่ผู้กระทำความผิดทุกรายจะได้รับสิทธินี้ เพราะการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดนั้นยังมีขึ้นเพื่อให้บุคคลได้แก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นปกติอีกครั้งหนึ่ง จึงต้องมีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดไว้ด้วย ดังในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็น ประเทศแคนาดา ประเทศออสเตรเลีย มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ ประเทศนิวซีแลนด์มีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลไว้เช่นเดียวกัน โดยยกเว้นไม่ให้บุคคลที่กระทำความผิดร้ายแรงหรือความผิดตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ได้รับโอกาสในการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งประเทศต่าง ๆ ได้กำหนดว่าความผิดใดเป็นความผิดร้ายแรง ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป

พระราชบัญญัติ The Criminal Records (Clean State) Act 2004 ของประเทศนิวซีแลนด์ ได้กำหนดห้ามมิให้บุคคลที่กระทำความผิดทางเพศตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติ the Crimes Act 1961 และพระราชบัญญัติ the Crimes Act 1908 เช่น การกระทำความผิดทางเพศต่อเด็กที่อายุต่ำกว่า 12 ปี²⁰ การมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ผิดธรรมชาติ เป็นต้น ได้รับโอกาสในการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด กล่าวคือเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาว่ามีความได้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศต่อผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนเช่นเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นความผิดร้ายแรงขัดต่อศีลธรรมและจริยธรรมในสังคม

ดังนั้น หากประเทศไทยจะมีการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับเด็กและเยาวชน ควรจะต้องกำหนดฐานความผิด โดยเด็กและเยาวชนที่สมควรได้รับการลบทะเบียนประวัติต้องกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงเป็นคดีอาญาแผ่นดินที่เกิดขึ้นโดยเจตนาตลอดจนการกระทำความผิด

²⁰ กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด *JUDICIAL PROCESS FOR THE JUVENILE ACCUSED* (น. 55). เล่มเดิม.

ที่ส่งผลกระทบต่อดำเนินงานพัฒนาประเทศของรัฐเพราะจะส่งผลถึงความมั่นคงของรัฐในภายหลัง โดยนำแนวทางในการกำหนดความผิดต่าง ๆ จากที่กฎหมายต่างประเทศกำหนดไว้มาเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายของประเทศไทย และในส่วนของความผิดตามกฎหมายไทยนั้นจะพิจารณาจากประมวลกฎหมายอาญา เพราะประมวลกฎหมายฉบับนี้เป็นแหล่งรวบรวมความผิดฐานต่าง ๆ อันเป็นการทั่วไป และพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาอื่น ๆ ซึ่งจะนำมาพิจารณาเพียงเป็นตัวอย่างเท่านั้น ทั้งนี้ความผิดร้ายแรงที่ไม่สามารถลบลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดสำหรับประเทศไทยนั้นควรจะประกอบไปด้วย

1. ความผิดที่กระทำต่อความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์

เนื่องจากประเทศไทยมีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศตลอดมา พระมหากษัตริย์ของไทยได้ทรงปกครองแผ่นดินด้วยทศพิธราชธรรม ได้ทรงบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชน ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองให้มีความรุ่งเรืองมั่งคั่ง ทรงมีโครงการพระราชดำริต่าง ๆ และเป็นต้นกำเนิดให้เปิดรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศให้ประชาชนมีความเท่าเทียมกันในสังคม ไม่ถูกแบ่งแยกชนชั้นหรือถูกปฏิบัติเยี่ยงพลเมืองชั้นสอง ได้ก็เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์ อันถือเป็นสถาบันสูงสุดของประเทศ ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดไว้

“มาตรา 2 ประเทศไทยได้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

“มาตรา 8 องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใดมิได้”

ในสถานะที่เป็นประชาชนชาวไทยจึงมีหน้าที่ปกป้องสถาบันและแสดงความเคารพต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งได้กำหนดหน้าที่ของปวงชนชาวไทยไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 70²¹ และมาตรา 77²² การกระทำความผิดซึ่งประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ลักษณะ 1 หมวด 1 ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาทและ

²¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 70 บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้.”

²² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 77 บัญญัติว่า “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย และบูรณาภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ และต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยจำเป็น และเพียงพอ เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ.”

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งศาลได้พิพากษาคัดสินเป็นที่สุดว่ามีความผิด เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจึงไม่สมควรให้ได้รับการลบทะเบียนประวัติการกระทำผิด อีกทั้งหากมีการบัญญัติให้ลบบการกระทำผิดนี้ จะเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำผิดโดยง่าย

2. ความผิดที่มีลักษณะเป็นการกระทำต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

ความผิดที่อยู่ในกลุ่มนี้ เช่น ความผิดฐานเป็นกบฏ²³ ตรีเตรียมการกบฏ ความผิดฐานก่อการร้าย(Terrorism) โดยมุ่งประสงค์ต่อชีวิตของประชาชนผู้บริสุทธิ์หรือทำลายทรัพย์สินสร้างความปั่นป่วนหวาดกลัวในหมู่ประชาชนเพื่อเรียกร้องให้รัฐจ่ายอ้อมต่อกระทำหรือละเว้นการกระทำตอบสนองข้อเรียกร้องของผู้ก่อการร้าย การเหยียดหยามธงหรือเครื่องหมายอันสื่อถึงรัฐ การกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งความลับสำหรับความปลอดภัยของประเทศ การก่อการร้าย การกระทำ ความผิดฐานเป็นอั้งยี่หรือช่งโจร²⁴ มุ่งหวังในการก่อการร้าย ความผิดฐานกระทำการอันเป็นคอมมิวนิสต์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495 รวมถึงการกระทำผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน ซึ่งคุกคามความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ²⁵ เป็นต้น ประกอบกับในปัจจุบันมีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 (United Nations Convention against Transitional Organized Crime 2000) ซึ่งเป็นความร่วมมือกันระหว่างประเทศในการที่จะพัฒนาเครื่องมือในการต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในทุกรูปแบบ เพราะกลุ่มอาชญากรเหล่านี้ได้สร้างปัญหาและความเสียหายทั้งต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร และสังคมโดยรวม และประเทศไทยเป็นหนึ่งในภาคีสมาชิกของ

²³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 113 บัญญัติว่า ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

(1) สัมล้างหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ

(2) สัมล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญหรือให้ใช้อำนาจดังกล่าวแล้วไม่ได้ หรือ

(3) แบ่งแยกราชอาณาจักรหรือยึดอำนาจปกครองในส่วนหนึ่งส่วนใดแห่งราชอาณาจักร.

²⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 209 บัญญัติว่า ผู้ใดเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการ และมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาทถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า ผู้จัดการหรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในคณะบุคคลนั้น.

²⁵ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 3/2558 เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ.

อนุสัญญาฉบับนี้ด้วย ซึ่งอนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดนิยามของคำว่า “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (Organized criminal group)”²⁶ ไว้ กลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปไม่ว่าเป็นการชั่วคราวหรือถาวร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกระทำความผิดร้ายแรง และคำว่า “ความผิดร้ายแรง (Serious crime)”²⁷ หมายถึง ความผิดที่มีโทษจำคุกอย่างต่ำ 4 ปี เพราะฉะนั้นความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย อั้งยี่หรือช่องโจรอันเป็นความผิดที่กระทำโดยกลุ่มบุคคล และมีโทษจำคุกขั้นต่ำ 4 ปีขึ้นไป จึงถือว่าเป็นความผิดร้ายแรงอันเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศชาติ จึงไม่สมควรให้บุคคลที่กระทำความผิดเหล่านี้ได้รับการลบทะเบียนประวัติอาชญากรด้วย ทั้งนี้ให้รวมถึงบุคคลผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของชาติ มาตรา 14 อันเป็นการกระทำความผิดในเชิงเนื้อหา เช่น การลงข้อมูลหมิ่นประมาทบุคคลอื่น การหลอกลวงกันในอินเทอร์เน็ต การหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นบุคคลที่ควรให้ความเคารพเป็นประมุขสูงสุดของประเทศบุคคลใดจะดูหมิ่นมิได้ เป็นต้น

3. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ทางราชการและกระบวนกรยุติธรรม

เจ้าหน้าที่และข้าราชการในกระบวนกรยุติธรรมทางอาญา เช่น ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ตุลาการศาล เจ้าหน้าที่สอบสวนสืบสวน เป็นต้น ได้กระทำความผิดโดยมีมูลเหตุจูงและทุจริต ในขณะที่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 รวมทั้งความผิดฐานการเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ของเจ้าพนักงานการที่เจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ เป็นต้น หรือการกระทำความผิดทางอาญาของข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างหน่วยงานราชการ ซึ่งข้าราชการพลเรือนมีหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญในการพัฒนาประเทศรวมทั้งการให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องทำงานร่วมกันหลายฝ่าย ข้าราชการพลเรือนจึงต้องมีความประพฤติดีและสำนึกในหน้าที่²⁸ ได้กระทำความผิดโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่นั้น พระราชบัญญัติ The Criminal Records (Clean Slate) Act

²⁶ United Nation Convention against Transitional Organized Crime 2000 “(a) Organized criminal group” shall mean a structured group of three or more persons, existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences established in accordance with this Convention, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit.”

²⁷ United Nation Convention against Transitional Organized Crime 2000 Article 2 “(b) Serious crime” shall mean conduct constituting an offence punishable by a maximum deprivation of Liberty of at least four years or a more serious penalty.”

²⁸ ข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2537 ข้อ 2 ข้าราชการพลเรือนพึงใช้วิชาชีพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ และไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ในกรณีที่วิชาชีพใดมีจรรยาวิชาชีพกำหนดไว้ ก็พึงปฏิบัติตามจรรยาวิชาชีพนั้นด้วย.

2004 ของประเทศนิวซีแลนด์ และพระราชบัญญัติ Criminal Records Act 1991 ของประเทศออสเตรเลียต่างก็ได้กำหนดให้บุคคลที่จะประกอบอาชีพเหล่านี้ต้องเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำ ความผิดของตนเองด้วย นอกจากนี้การทุจริตในตำแหน่งหน้าที่ (Corruption) เป็นปัญหาที่หยั่งรากลึกในสังคมไทยมานาน โดยเฉพาะระบบราชการ ทำให้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมากมาย อีกทั้งองค์กรโปร่งใสระหว่างประเทศ (Transparency international) ยังให้อันดับการคอร์รัปชันของประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 85 จากประเทศ 175 ประเทศทั่วโลก โดยได้คะแนน 38 คะแนน และเป็นอันดับที่ 12 จาก 28 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและ ซึ่งหมายถึงประเทศไทยยังมีการคอร์รัปชันที่สูงอยู่ เพราะ 0 คะแนนเป็นคะแนนต่ำสุด หมายถึง การคอร์รัปชันสูงสุด และ 100 คะแนนเป็นคะแนนสูงสุด หมายถึง มีการคอร์รัปชันน้อยที่สุดหรือมีความโปร่งใสมากที่สุด²⁹ เพราะฉะนั้นเมื่อคำนึงถึงจริยธรรมในการประกอบอาชีพและเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย บุคคลที่กระทำความผิดจึงไม่สมควรได้รับโอกาสในการลงทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิด

4. ความผิดต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

บุคคลใดกระทำความผิดที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดซึ่งความผิดนั้นส่งผลต่อความมั่นคงหรือการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐ โดยบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้มีเสถียรภาพทางสังคมให้ถือว่าเป็นความผิดร้ายแรงไม่ควรได้รับโอกาสในการลงทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิดเนื่องจากผลกระทบที่เกิดขึ้นส่งผลต่อการประเมินภาพรวมของประเทศ รากฐานความเชื่อมั่นของการลงทุนพัฒนาประเทศนับว่าเป็นหาที่เกิดขึ้นแล้วผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของชาติในระยะยาว การแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นไปได้ยากลำบากและใช้เวลานาน รัฐจึงออกกฎหมายมาเพื่อตัดโอกาสในการกระทำความผิด การตรวจสอบ และการลงโทษโดยกำหนดโทษความรับผิดทางอาญาไว้ อาทิ การกระทำความผิดโดยการ “ฮั้ว” ในการประมูลประกวดราคาจัดซื้อจัดจ้างของทั้งภาครัฐและเอกชนจึงได้มีการตรากฎหมายคุ้มครอง³⁰ กฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินกรณีร้ายแรงผิดปกติซึ่งอาจมีที่มาจากทุจริตของนักการเมืองซึ่งเป็นผู้บริหารประเทศ³¹ การประกอบธุรกิจของธนาคารเพื่อป้องกันการฟอกเงินการดำเนินงานต่าง ๆ จึงต้องมีกฎหมายบังคับไว้³² หรือการ

²⁹ ผลการจัดอันดับคอร์รัปชันโลกปี 57 ไทยได้ที่ 85 จาก 175 ประเทศได้ที่ 38 คะแนนจาก 100. สืบค้น 30 มกราคม 2558, จาก <http://thaipublica.org/2014/12/cpi-2014-1/>

³⁰ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542.

³¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542.

³² พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

เล่นแชร์³³ โดยมีเจตนาถือ โกงซึ่งเคยมีคำพิพากษาฎีกาที่ 1758/2542³⁴ จึงได้ออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองและคุ้มครองประชาชนโดยถือว่าการ โกงแชร์เป็นการประกอบธุรกิจปล่อยเงินกู้อันมีลักษณะเป็นการถือ โกงประชาชน³⁵

5. ความผิดที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนส่วนรวม

(5.1) การกระทำถ้าก่อให้เกิดอันตรายต่อทรัพย์สิน ชีวิตของประชาชน เช่น เผาบ้าน โรงเรือน เรือ ที่สาธารณะ เช่น สถานีรถไฟ สนามบิน ท่าเรือ โบสถ์ โรงละคร สนามฟุตบอล มีความผิดทั้งจำทั้งปรับ ถ้าเป็นเหตุโดยประมาท ทำให้ทรัพย์สินเสียหาย หรือน่าจะเกิดความเสียหายต่อประชาชน แม้การเตรียมอุปกรณ์ยังไม่ได้กระทำผิดก็ถือว่ามีความผิด เจตนา การวางเพลิงเผาทรัพย์ ซึ่งมีลักษณะเป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรง ประกอบกับพระราชบัญญัติ The Criminal Records (Clean Slate) Act 2004 ของประเทศนิวซีแลนด์ และพระราชบัญญัติ Criminal Records Act 1991 ของประเทศออสเตรเลียต่างมีการกำหนดให้บุคคลที่จะประกอบอาชีพ เกี่ยวกับการดับเพลิงต้องเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิงของตนเอง ด้วย ความผิดเกี่ยวกับการผลิตอาวุธของเอกชนโดยไม่ได้รับอนุญาต เพราะอาวุธเป็นสิ่งที่มีความอันตราย หากมีการผลิตโดยมิได้รับอนุญาตอาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนโดยส่วนรวมได้

(5.2) การค้ามนุษย์ทั้งตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พุทธศักราช 2551 การค้าประเวณีทั้งตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พุทธศักราช 2539 ซึ่งประเทศไทยเป็นทั้งประเทศที่เป็นต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านสำหรับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการบังคับใช้แรงงาน และการบังคับค้าประเวณี และในปัจจุบันการค้ามนุษย์ได้กระทำในลักษณะขององค์กร อาชญากรรมข้ามชาติมากขึ้น ประกอบกับประเทศไทยได้ลงนามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (UNTOC 2000) และพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime) นอกจากนี้ ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิก

³³ พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534.

³⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 1758/2542 “...จำเลยทั้งแปดมีความผิดฐานถือ โกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343 วรรคแรก 83 รวม 23,519 กระทง ฐานถือ โกงประชาชนตามพระราชกำหนด การกู้ยืมเงินที่เป็นการถือ โกงประชาชน พ.ศ. 2527...”

³⁵ พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการถือ โกงประชาชน พ.ศ. 2534.

องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูนิเซฟในปี 2491 โดยมีวัตถุประสงค์คุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งมีภารกิจหลักคือคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกทำร้าย การถูกล่วงละเมิด การถูกแสวงประโยชน์ และจากการถูกทอดทิ้ง³⁶ และประเทศไทยได้เข้าลงนามเป็นภาคีอนุสัญญาสิทธิเด็ก (Conventional on the Right of the Child) เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2535 ขององค์การสหประชาชาติซึ่งได้กล่าวถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กและเยาวชนที่สมควรได้รับการปกป้องและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพ³⁷ และกำหนดให้ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องดำเนินในทุกด้านเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว

(5.3) นอกจากนี้ประเทศไทยยังประสบปัญหาเด็กและเยาวชนกับยาเสพติด กล่าวคือ ในอดีตประเทศไทยเป็นทางผ่านในการลำเลียงยาเสพติดไปยังประเทศเพื่อนบ้านประกอบกับประเทศไทยในอดีตยังไม่มี การปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังส่งผลให้ในปัจจุบันประเทศไทยกลายเป็นทั้งแหล่งผลิตและแหล่งเพาะอาญากรซึ่งเรียกว่า นักค้ายาเสพติดและมีจำนวนผู้เสพยาเสพติดจำนวนมาก กลุ่มเป้าหมายของขบวนการค้ายาเสพติดมุ่งไปที่กลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นหลัก เนื่องจากสามารถชักจูงล่อลวงได้ง่าย มีความอ่อนไหวต่อแรงสังคมในกลุ่มเพื่อน จึงทำให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นแรงงานสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต ต้องมีชีวิตช่วงวัยเด็กเข้าสู่กระบวนการค้าและเสพยาเสพติดเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัญหาที่ร้ายแรงสำหรับประเทศไทย เพราะฉะนั้นบุคคลที่กระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พุทธศักราช 2522 พระราชบัญญัติวิฤตติ์ที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พุทธศักราช 2518 เป็นต้น

4.4 เหตุผลและความจำเป็นในการคัดแยกทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

สืบเนื่องจากสภาพสังคมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ในประเทศไทยจึงมีจำนวนการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเพิ่มสูงขึ้นในลักษณะที่หลากหลายรูปแบบไม่ใช่เฉพาะความผิดทางศีลธรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่รวมถึง การกระทำความผิดกฎหมายของบ้านเมือง โดยจะพบได้จากข่าวสารช่องทางต่าง ๆ อาทิ การเสนอข่าวจากสื่อมวลชน ที่มีสื่อให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน การเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เช่น การข่มขืน กระทำชำเรา การเสพยาเสพติด ลักทรัพย์ โดยพิจารณาจาก

³⁶ ประวัติองค์การ Unicef. สืบค้น 31 มกราคม 2558, จาก

http://www.unicef.org/thailand/tha/overview_7000.html

³⁷ จาก หลักกฎหมายการดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว (น. 123), โดย วรวิทย์ ฤทธิพิศ, 2553, กรุงเทพฯ: วิทยุชน.

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงจำนวนร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี โดยสถานพินิจและ
 กลุ่มครอบครัวและเยาวชนทั่วประเทศ โดยจำแนกตามฐานความผิดปีงบประมาณ
 2556³⁸

ฐานความผิด	จำนวน	ร้อยละ
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	6,848	18.29
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	4,322	11.55
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	1,474	3.94
ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง	977	2.61
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	16,699	44.61
ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด	2,667	7.12
ความผิดอื่น ๆ	4,446	11.88
รวม	37,433	100.00

จากข้อมูลคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า เด็กและเยาวชน
 กระทำผิดในฐานความผิดเรียงจากมากไปน้อยได้ ดังนี้

อันดับที่ 1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

อันดับที่ 2. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

อันดับที่ 3. ความผิดอื่น ๆ

อันดับที่ 4. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

อันดับที่ 5. ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด

อันดับที่ 6. ความผิดเกี่ยวกับเพศ

อันดับที่ 7. ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียงและการปกครอง

การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนต่าง ๆ เหล่านี้มีสาเหตุมาจากหลาย ๆ ปัจจัย เช่น
 สติปัญญาและจิตใจ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ สภาพครอบครัว อิทธิพลของสถาบันที่เกี่ยวข้อง
 สภาพแวดล้อม การเลียนแบบ ความคึกคะนอง สถานะทางเศรษฐกิจ การมีค่านิยมที่ผิด ๆ การเลี้ยงดู

³⁸ จาก ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ, โดย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.

ที่ขาดความเอาใจใส่ ซึ่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้จัดทำข้อมูลเชิงสถิติกรณีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงจำนวนคดีและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำแนกตามลักษณะการอยู่อาศัย ปีงบประมาณ 2556³⁹

ข้อ	ลักษณะการอยู่อาศัย ๆ	จำนวน	ร้อยละ
1	ครอบครัวอยู่ร่วมกัน (อยู่กับบิดามารดา)	6,423	17.16
2	ครอบครัวแยกกันอยู่	31,010	82.84
	- อาศัยอยู่กับบิดา	9,935	26.54
	- อาศัยอยู่กับมารดา	11,422	30.51
	- อาศัยอยู่กับบิดาเลี้ยง	95	0.25
	- อาศัยอยู่กับมารดาเลี้ยง	58	0.15
	- อาศัยอยู่กับคู่สมรส	515	1.38
	- อาศัยอยู่กับ ปู่/ย่า/ตา/ยาย	5,268	14.07
	- อาศัยอยู่กับพี่น้อง/ญาติ	2,508	6.70
	- อาศัยอยู่กับนายจ้าง	215	0.05
	- เร่ร่อน	19	0.05
	- อาศัยอยู่ตามลำพัง	120	0.32
	- อาศัยอยู่กับเพื่อน	178	0.48
	- อื่น ๆ	677	1.81
รวม		37,433	100.00

จากตารางสถิติข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งจัดทำเพื่อหาสาเหตุของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เห็นว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดส่วนใหญ่แล้วมักเป็นเด็กที่มีปัญหา ครอบครัวแตกแยก ซึ่งตามปกติแล้วเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่ต้องการความรัก ความใส่ใจ ความอบอุ่นจากครอบครัว เมื่อความต้องการเหล่านี้พร่องไปจึงเป็นการเปิดโอกาสให้

³⁹ แหล่งเดิม.

เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ ทางกระบวนการยุติธรรมเล็งเห็นสาเหตุการกระทำผิดดังกล่าว จึงส่งเสริมมาตรการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน การฝึกอบรมบ่มนิสัยในสถานสงเคราะห์ ให้มีความประพฤติดี รู้ผิดชอบชั่วดีเป็นคนดีของสังคมในอนาคต และเพื่อตัดโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำอีกในอนาคต ซึ่งเป็นการแก้ไขในระยะยาว แต่อย่างไรก็ตาม แม้เด็กและเยาวชนจะพ้นโทษมาแล้วแต่การที่ถูกตัดสินว่าผิดหรือไม่จากนั้นก็กำหนดบทลงโทษ ก็ยังเป็นการสร้างตราบาปให้แก่เด็กและเยาวชน⁴⁰ ดังนั้น เพื่อเป็นการลบล้างตราบาปและเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนไม่ถูกตัดสินโทษต่าง ๆ ในอนาคต รัฐจึงสมควรออกกฎหมายเพื่อลบล้างหรือปกปิดประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นโดยมีบทสนับสนุน ดังต่อไปนี้

4.4.1 สืบเนื่องมาจากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

เมื่อเด็กและเยาวชนใดกระทำความผิดและผ่านขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมแล้ว บุคคลนั้นจะได้อ้างว่าเป็นอาชญากรและมีข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิดติดตัวหรือที่เรียกกันว่า “ทะเบียนประวัติอาชญากร” ซึ่งทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนี้เป็นเอกสารที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลผู้กระทำความผิด เช่น ชื่อ นามสกุลของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ลักษณะและพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ลายพิมพ์นิ้วมือของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เป็นต้น โดยข้อมูลต่าง ๆ ในทะเบียนประวัติอาชญากรนี้จะเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถใช้ข้อมูลในทะเบียนประวัติอาชญากรในการพิจารณาสืบสวน สอบสวนหาหลักฐานและเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดได้ ศาลหรือผู้พิพากษาสามารถใช้ข้อมูลในทะเบียนประวัติการกระทำความผิดในการพิจารณา ตัดสินคดีบังคับโทษให้เหมาะสมกับความผิดที่เด็กและเยาวชนนั้นได้กระทำลงได้ เป็นต้น บุคคลที่มีทะเบียนประวัติการกระทำความผิดติดตัวจึงถูกตั้งข้อรังเกียจจากคนในสังคม โดยเฉพาะบุคคลที่อยู่ใกล้ตัว แม้ว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้นจะพ้นโทษและได้รับการฟื้นฟูแก้ไขพฤติกรรมปรับเปลี่ยนทัศนคติหรือพ้นข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดมาแล้วก็ตาม ทำให้เป็นตราบาปติดตัวเด็กและเยาวชนเหล่านั้นอยู่ตลอดไป ไม่อาจใช้ชีวิตปกติได้อย่างสมบูรณ์แบบ แม้ว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้นจะได้รับการฟื้นฟูจิตใจและพฤติกรรม ถูกปลุกฝังทัศนคติที่ดีไม่ให้ก่อภาระแก่สังคมตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ซึ่งมีเจตนารมณ์มุ่งหวังที่จะอบรมสั่งสอน ช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนโดยมิได้มุ่งหวังที่จะลงโทษ ในการตรากฎหมายไม่ว่าจะเป็นเรื่องการลงโทษหรือการปฏิบัติต่อเด็กในกระบวนการ

⁴⁰ จาก “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน,” โดย วารสารกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2554 (กรกฎาคม), 2(3).

ยุติธรรมหรือการปฏิบัติต่อเด็กจึงต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ (The best of the child) และหากเด็กและเยาวชนได้รับผลกระทบจากการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีประวัติการกระทำความผิดเป็นตราบาปติดตัว ซึ่งเป็นการตอกย้ำซ้ำเติมให้เด็กและเยาวชนนึกถึงเรื่องราวในอดีตอันไม่อาจกลับไปแก้ไขได้ และเป็นสาเหตุสำคัญในการก่ออาชญากรรมซ้ำอีกได้ในอนาคต รัฐซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองป้องกันเด็กและเยาวชนให้ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างสมศักดิ์ศรี มีสิทธิในฐานะมนุษย์เต็มบริบูรณ์ จึงควรจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดไว้ในพระราชบัญญัติคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากร โดยกำหนดหมวดทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ

4.4.2 สืบเนื่องจากภาวะของผู้กระทำความผิด

การกำหนดอายุเด็กและเยาวชนให้อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวนั้น ใช้หลักเกณฑ์อายุเส้นแบ่งความรู้สึกผิดชอบและการลงโทษที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ เพราะสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างในด้านระดับความรับผิดชอบ⁴¹ เมื่อพิจารณาฐานความผิดการกระทำโดยประมาท กรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยประมาทนั้น สืบเนื่องมาจากความอ่อนเยาว์ การใช้ความระมัดระวังไม่เท่าเทียมผู้ใหญ่ และการกระทำความผิดโดยประมาทไม่ถือว่าผู้กระทำมีจิตใจชั่วร้าย จึงเป็นบุคคลที่สมควรได้รับโอกาสลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด อนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 94 บัญญัติว่า ความผิดอันได้กระทำลงโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้ทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษ ดังนั้น การคงไว้ซึ่งทะเบียนประวัติการกระทำความผิดซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำพิพากษาตัดสินให้ลงโทษหรือเปลี่ยนโทษทางอาญามาเป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย⁴²

4.4.3 สืบเนื่องจากกฎหมายคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ในเรื่องการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนประวัติของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนควรเก็บเป็นความลับอย่างเข้มงวดไม่เปิดเผยต่อบุคคลอื่น ผู้ที่จะรู้ประวัติเหล่านี้ควรได้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการวางข้อกำหนดของคดีนั้นหรือผู้อื่นที่ได้รับมอบอำนาจในเวลานั้นและประวัติความผิดของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนไม่ควรถูกใช้ในขั้นตอนการดำเนินคดีสำหรับบุคคลคนเดียวกันกระทำความผิดเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เพื่อสนองต่อเจตนารมณ์แห่งกฎหมายในคดีอาญาที่มุ่งคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน

⁴¹ กฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเด็กและกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน (น. 8). เล่มเดิม.

⁴² จาก “พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553,” อัจฉริยา ชูตินันท์ ก., 2555, *วารสารนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ 1*, น. 156.

ซึ่งควรได้รับการฝึกอบรม สั่งสอน และสังเคราะห์ให้กลับตนเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษประเทศไทยจึงจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ให้นำมาตรการการลบทะเบียนประวัติการกระทำ ความผิด ในฐานะความผิดการกระทำโดยประมาทและความผิดที่ไม่ร้ายแรง เพื่อลบทะเบียนประวัติเป็นผลมาจากขั้นตอนการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม และเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อนุสัญญาสิทธิเด็ก (Convention on the right of the Child) และกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (The Beijing Rule) ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน

4.4.4 สืบเนื่องจากความเห็นของคณะกรรมการคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากร ขัดแย้งกับคำพิพากษาของศาล

ในปัจจุบันเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาและพ้นการลงโทษหรือครบกำหนดระยะเวลาในการรอการลงโทษแล้ว โดยยื่นเอกสารตามที่กรมพินิจได้แจ้งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อขอลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด แต่ทางกรมตำรวจกลับไม่ดำเนินการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดให้ โดยแจ้งว่าดำเนินการคัดแยกทะเบียนประวัติ ถ้าองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดย่อมสืบทราบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดได้ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดมาก่อนศูนย์เสียโอกาสทางการศึกษา ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ในอนาคต เพราะถือว่าเป็นบุคคลผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องทางศีลธรรม ดังนั้น เพื่อให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิด จึงต้องยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครอง อาศัยคำพิพากษาของศาลปกครองซึ่งหากมีคำพิพากษาให้ลบประวัติการกระทำความผิดแล้วคดีถึงที่สุด เกิดหน้าที่อันเป็นผลจากคำพิพากษาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทะเบียนประวัติอาชญากร ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงให้ดำเนินการลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนออกเสียจากฐานระบบข้อมูลอาชญากร

ในปัจจุบัน โดยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร วินิจฉัยว่าข้อมูลของกองทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กรมตำรวจต้องจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารเพียงที่เกี่ยวข้องและจำเป็นเพื่อดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานเท่านั้น และการยกเลิกการจัดเก็บก็ต้องทำเมื่อหมดความจำเป็น

สังคมไทยประสบปัญหาเรื่องการเปิดเผยและการขอลบทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน โดยยังมีคำวินิจฉัยที่แตกต่างกันในการวินิจฉัยของคณะกรรมการในเรื่อง

การเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิดของบุคคล ซึ่งเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้น ศาลมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษหรือพิพากษาส่งไปฝึกอบรม นั้นไม่ใช่โทษ จึงไม่เป็นอาชญากรรม แต่ทางกรมตำรวจสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กลับไม่ดำเนินการลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิด ซึ่งทางคณะกรรมการคัดแยกแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อดำเนินการลงทะเบียนประวัติอาชญากรรมตามประมวลระเบียบการตำรวจที่ไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 32 วินิจฉัยว่าแม้การถูกส่งตัวไปฝึกอบรมจะไม่ถือเป็นโทษทางอาญาก็ตาม แต่ไม่อาจใช้เป็นเงื่อนไขในการนำข้อมูลประวัติการต้องคดีอาญาออกจากสารบบ⁴³

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลปกครอง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.482/2556 ตัดสิทธิ์เด็ก สืบเนื่องจากเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2540 เด็กไปร่วมงานศิษย์เก่ากับเพื่อนที่โรงเรียนสวนกุหลาบสมุทรปราการแต่เด็กพกปืนปากกา ครูเห็นว่ามึนบุคคลภายนอกเข้าไป ก็แจ้งตำรวจ ๆ ตรวจค้นปืนปากกาในตัวเด็ก จึงถูกดำเนินคดีข้อหาและพกพาอาวุธปืน ศาลจังหวัดสมุทรปราการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษาว่ามีความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ แต่ให้รอกำหนดโทษไว้ 2 ปี และถูกคุมประพฤติโดยมีกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ปรากฏว่าเด็กสอบผ่านข้อเขียนนักเรียนนายสิบ ตรวจร่างกายเรียบร้อย แต่ตรวจพบรายพิมพ์นิ้วมือ พบว่ามีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน คณะกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันมีมติตัดสิทธิ์ เนื่องจากเป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียบกพร่องในศีลธรรมอันดีจึงไม่ได้บรรจุเป็นนายสิบ⁴⁴ เด็กจึงฟ้องร้องต่อศาลปกครองชั้นต้น ได้ข้อสรุปว่า กรณีการรอการลงโทษ หรือคุมประพฤตินั้น ไม่ใช่โทษทางอาญา แต่การลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิด กระทำภายหลังจากที่คณะกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันได้ตัดสิทธิ์ไปแล้วและการลบประวัติเป็นข้อตกลงภายในระหว่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับกองทะเบียนประวัติอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ยกเว้นความรับผิดชอบที่ผู้กระทำความผิดเป็นเด็กมิใช่ระเบียบหรือหลักกฎหมายที่ใช้กับบุคคลทั่วไป จึงไม่อาจนำมาชี้ยกเว้น

⁴³ จาก คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดิน และการบังคับใช้กฎหมายที่ สค 32/2548 เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งไม่ลบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรม.

⁴⁴ จาก พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 หมวด 2 การบรรจุ การแต่งตั้งและการเลื่อนขั้นเงินเดือน มาตรา 48 ผู้ที่จะได้รับการบรรจุเข้ารับราชการตำรวจ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ (6) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร. ประกอบ กฎ ก.ตร. ว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของการเป็นข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2547 ข้อ 2 การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการตำรวจ ผู้ที่จะได้รับการบรรจุต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 48(1) ถึง (5) แล้ว ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามมาตรา 48(6) ดังนี้ (2) ไม่เป็นผู้ประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี.

ข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 และ กฎ ก.ตร.ว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของการเป็นข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2547 ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า เด็กคนนี้อยู่ที่ศาลปกครองสูงสุดว่า ผู้ใหญ่ขับรถเมาสุรา คณะกรรมการดำเนินการสอบแข่งขันกลับเห็นว่า ไม่เป็นผู้ประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า เป็นการกระทำความผิดอาญาเหมือนกันแต่ความร้ายแรงแห่งการกระทำแตกต่างกัน การมีและพกพาอาวุธปืนเป็นการกระทำโดยเจตนาและมีความร้ายแรง เป็นที่น่ารังเกียจของคนในสังคมมากกว่าขับรถเมาสุรา ไม่อาจอ้างการเลือกปฏิบัติได้แต่อย่างไรพิพากษาขึ้นตามศาลปกครอง⁴⁵

4.4.5 สืบเนื่องจาก วัตถุประสงค์ของมาตรการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กหรือเยาวชน

กระบวนการทำงานของศาลเยาวชนและครอบครัว คือ การพิจารณาและพิพากษาคดี ส่วนการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเป็นหน้าที่ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แต่หลักจากพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 บังคับ ทำให้เกิดการบูรณาการในการทำงานร่วมกันระหว่างศาลเยาวชนและครอบครัวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยยึดเจตนารมณ์ที่จะพิทักษ์คุ้มครอง บำบัด ฟื้นฟู แก้ไขและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนยิ่งกว่าการลงโทษ ซึ่งเป็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับแนวคิดสากล อาทิ หลักการปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งรับรองว่า เด็กและเยาวชนมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลและการช่วยเหลือเป็นพิเศษ การดำเนินการให้เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้รับการปกป้องคุ้มครอง เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและมาตรฐานสากล การแก้ไขความประพฤติของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมให้สอดคล้องกับแนวคิดตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 40 โดยกำหนดเครื่องมือในการคัดกรองเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

1. มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาก่อนฟ้อง
2. มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาชั้นพิจารณา
3. มาตรการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด

ในมาตรการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่ให้เด็กและเยาวชนหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยแบ่งออกเป็นไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้

⁴⁵ จาก คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.482/2556 เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่ง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (อุทธรณ์คำพิพากษา).

(3.1) รูปแบบที่ 1 กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษจำคุก จะกำหนดเงื่อนไขควบคุมความประพฤติให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูโดยไม่จำกัดอิสรภาพหรือไม่ส่งเด็กและเยาวชนไปฝึกอบรม แต่ให้กำหนดมาตรการที่กำหนดเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือสนับสนุนเด็กและเยาวชนให้สามารถอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้โดยปกติสุข เช่น การรับคำปรึกษาแนะนำ การเข้าร่วมกิจกรรมบำบัด การเข้าร่วมกิจกรรมทางเลือก การศึกษาหรือฝึกอาชีพหรือวิชาชีพ ตามมาตรา 4

(3.2) รูปแบบที่ 2 กรณีศาลพิพากษาส่งเด็กและเยาวชนไปฝึกอบรมโดยมีการควบคุมหรือจำกัดอิสรภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีความพร้อมที่จะกลับคืนสู่สังคม และเติบโตพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งหน่วยงานของรัฐยังมีบทบาทในการติดตามดูแลเด็กและเยาวชน โดยการจัดให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำงาน โดยกำหนดเป็นเครือข่าย คือ เครือข่ายในการทำงานด้านการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน และ เครือข่ายในการทำงานด้านการฝึกอบรม

มาตรการต่าง ๆ เหล่านี้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ.ศ. 2553 ซึ่งถือว่าเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลางภายใต้แนวคิดสากล คือ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและเยาวชน ข้อ 40 ซึ่งกำหนดว่าเด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมาย หรือเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาว่ามีความผิดนั้น เด็กและเยาวชนเหล่านั้นควรได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความสำนึกในศักดิ์ศรีและคุณค่าของเด็กและเยาวชนซึ่งมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เด็กและเยาวชนจึงสมควรได้รับการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม และมีบทบาทพัฒนาประเทศชาติต่อไป สิ่งที่จะบ่งบอกว่าประเทศชาตินั้นมีพัฒนาสู่ความเป็นสากลหรือเป็นผู้นำอารยประเทศอื่น ๆ นั้น นอกจากจะประเมินจากสภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากรทางธรรมชาติ อันเป็นต้นทุนของประเทศแล้วมาเป็นตัวชี้วัดแล้ว แต่ยังประเมินจากต้นทุนบุคคลซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญสู่ความมั่นคงต่อไป ดังนั้น จึงควรดำเนินการลงทะเบียนประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู

4.4.5 สืบเนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ในอดีตระเบียบการคัดแยกทะเบียนประวัติ เนื่องจากเด็กและเยาวชนเมื่อกระทำความผิดศาลมีคำพิพากษาสั่งจำคุกแต่รอการลงโทษ และคุมประพฤติภายหลังจากที่พ้นกระบวนการดังกล่าวแต่ลายพิมพ์นิ้วมือ และทะเบียนประวัติการกระทำความผิดยังคงอยู่ โดยกองทะเบียนประวัติอาชญากร

มีหนังสือแจ้งเวียนไปยังกรมพินิจ⁴⁶ และกรมคุมประพฤติ ให้ดำเนินการจัดส่งข้อมูลประวัติเด็กและเยาวชนที่พ้นโทษหรือพ้นกำหนดรอลงโทษอาญา เพื่อดำเนินการคัดแยกทะเบียนประวัติอาชญากรของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยกองทะเบียนประวัติอาชญากรจะปิดไว้ไม่แจ้งประวัติของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเพื่อเป็นประโยชน์ต่ออนาคตของเด็กและเยาวชนในการสมัครงานนั้น หากต่อมามีหน่วยงานเอกชน องค์กรรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานราชการ ร้องขอมา โดยอาศัยสิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540 ตัวอย่างกรณีของ นายวันชัย แสงขาว ผู้ก่อเหตุข่มขืนกระทำชำเราเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี⁴⁷ มีปัญหาว่าเข้ารับการบรรจุเป็นพนักงานได้อย่างไรนั้น ตามปกติแล้วหลังจากสอบสัมภาษณ์ผ่าน ทางการรถไฟจะส่งประวัติผู้ที่ผ่านการคัดเลือกให้กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติทำการตรวจสอบ โดยตรวจสอบเบื้องต้นจากเลขประจำตัวประชาชน 13 หลักแล้วหากมีประวัติการกระทำความผิดปรากฏจะขาดคุณสมบัติรับเข้าทำงาน แต่ปรากฏว่าการรถไฟซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจรับเข้าทำงาน ดังนั้นจึงมีการตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงถึงการรับเข้าทำงานดังกล่าว⁴⁸

---

⁴⁶ จาก หนังสือถึงกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่ ขธ 0657/ว 605 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2549 เรื่อง ขอให้ดำเนินการจัดส่งข้อมูลเด็กและเยาวชนที่พ้นการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลเพื่อขอลบข้อมูลประวัติของเด็กและเยาวชนออกจากรฐานข้อมูลทะเบียนประวัติอาชญากร จากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.

⁴⁷ คำพิพากษาศาลจังหวัดหัวหิน คดีคำหมายเลขที่ อ1407/257และคดีหมายเลขแดงที่ 1880/2557.

⁴⁸ เติลินิวส์. (ม.ป.ป.). *ตั้งคณะกรรมการสอบพจนง.การไฟฟ้าฯรับไอ้เกมย์เข้าทำงาน*. สืบค้น